

Fig. 1: Schematisch geologisch profiel door de ENCI-Maastricht BV groeve aan de St. Pietersberg (stand: juli 1998; opname W.M. Felder).

Fossielen van de St. Pietersberg

Voorwoord

John W.M. Jagt, Jacob Leloux en Annie V. Dhondt

Het mag bekend zijn dat de uitgave van de Limburgnummers 9a en 9b in direct verband staat met het 50-jarig jubileum van de Afdeling Limburg van de Nederlandse Geologische Vereniging. Is er in dat verband een dankbaarder studieobject dan de St. Pietersberg, en de kalksteengroeve van ENCI-Maastricht bv in het bijzonder, denkbaar? Wij denken van niet. Bovendien komt er nog een feest aan. In 1999 is het precies 150 jaar geleden dat André Dumont (1849) het *Système Maestrichtien* invoerde. Uiteraard definiëerde hij dit tijdsinterval in de St. Pietersberg, die om die reden dus nu wereldwijd bekendheid geniet als de typelocatie van het Maestrichtien (W.M. Felder & Bosch, 1998a); van de huidige groeve was in die tijd nog geen sprake. Het Maestrichtien geldt als de laatste tijdseenheid van het Krijt, waarbij de onder- en bovengrens via radiometrisch onderzoek (Gradstein *et al.*, 1995) zijn vastgesteld op respectievelijk $71,3 \pm 0,5$ en $65,0 \pm 0,1$ miljoen jaar.

Waren de artikelen in Limburgnummer 9a nog grotendeels gewijd aan de gesteentekolom van de St. Pietersberg (W.M. Felder & Bosch, 1998b), het dubbelnummer dat voor u ligt probeert een beeld te schetsen van de rijke fossielinhoud van de kalksteenafzettingen. Daarbij komen zo goed als alle groepen aan de beurt; van uiterst kleine dinoflagellaten en pollen tot haaien, zeeschildpadden en mosasauriërs, die forse afmetingen konden bereiken. Ondanks het feit dat het geologisch-paleontologisch onderzoek van de Krijt-afzettingen in zuidelijk Limburg de laatste tien jaar duidelijk in de lift zit, kan het huidige dubbelnummer slechts een selectie van fossielen presenteren. Bij deze selectie hebben we ons laten leiden door ervaring opgedaan tijdens talloze veldwerk sessies in de St. Pietersberg, en door de huidige situatie in de ENCI-groeve. Er bestaat een goede kans de afgebeelde soorten tijdens excursies van de NGV-afd. Limburg naar de ENCI-groeve te vinden, en niet alleen deze. Nieuwe, onbeschreven soorten worden nog bijna wekelijks aangetroffen! Meer dan eens hebben we ons gevraagd hoeveel soorten planten en dieren er nu eigenlijk voorkwamen in de Krijtzee. En, nog belangrijker, hoeveel hiervan kunnen we als fossiel terugvin-

den. Schattingen variëren van 500.000 tot enkele miljoenen. Maak dan maar eens een keus...

De opzet is enigszins vergelijkbaar met *British Mesozoic Fossils* (Trustees of the British Museum [Natural History], 1975). Gekozen is voor een korte, inleidende tekst voor elke fossielgroep, een beperkt aantal literatuurverwijzingen en één of twee platen met foto's en tekeningen. Deze afbeeldingen kunnen gezien worden als een handreiking bij de determinatie van uw eigen vondsten. In de tekst bestaan de literatuurverwijzingen slechts uit auteursnamen en jaartallen. Achterin staan de uitvoerige referenties naar specialistische artikelen en boeken, die veelal in de diverse universiteitsbibliotheken zijn te raadplegen. De aparte 'hoofdstukjes' zijn geschreven door professionele paleontologen en amateurs, die allen goed vertrouwd zijn met de St. Pietersberg en zijn fossielen.

De naamgeving van de fossielen vertegenwoordigt de laatste stand van zaken; een aantal soorten heeft nog geen officiële naam. Deze zullen binnenkort als nieuwe soorten beschreven worden. De stratigrafische verspreiding van elke soort wordt ook gegeven. Uiteraard geldt ook hier: zoals bekend op dit moment. Het hiernaast afgebeelde profiel (Fig. 1) dient als leidraad; nadere informatie is te vinden bij W.M. Felder & Bosch (1998b). De term 'Kalksteen' die voor de diverse eenheden wordt gebezigd, dekt niet helemaal de lading. Vandaar dat in dit dubbelnummer de neutrale, Engelse term 'Member' wordt gehanteerd. Eerlijkheidshalve moet tenslotte worden toegegeven dat niet alle afgebeelde fossielen uit de ENCI-groeve komen. Dit was een bewuste keus. Een voorbeeld: hoewel er nog geen vondsten van dinosauriërs uit deze groeve bekend zijn, is materiaal hiervan wel al gemeld uit groeves in de nabije omgeving. Het is dus niet ondenkbeeldig dat ook in de ENCI-groeve dinosauriërs worden aangetroffen. Door het weglaten van deze groep zou een verkeerd beeld worden geschetst.

We hopen zeer dat dit dubbelnummer zal aanzetten tot een nog intensievere studie van de fossielen van de St. Pietersberg, en dat nog menige nieuwe soort te voorschijn mag komen.

Literatuur

Dumont (1849), Trustees British Museum/Natural History (1975), Gradstein *et al.* (1995) en Felder & Bosch (1998a, b).

De illustraties zijn verzorgd door de auteurs, tenzij anders aangegeven.

Adressen van de samenstellers

J.W.M. Jagt
Natuurhistorisch Museum Maastricht
Postbus 882
6200 AW Maastricht
mail@nhmmaastricht.nl

J. Leloux
Nationaal Natuurhistorisch
Museum/Naturalis
p/a Gortestraat 82
2311 NM Leiden
jx@wx.nl

A.V. Dhondt
Koninklijk Belgisch Instituut voor
Natuurwetenschappen Paleontologie
Vautierstraat 29
B-1000 Brussel
dhondt@d5100.kbinirsnb.be